

**Tadeusz Baranowski, Leszek
Gajewski, Małgorzata Gula, Witold
Hensel, Stanisław Tabaczyński, L.
Słupecki, S. Nowińska, M.
Krakowiak**

Kalisz - Zawodzie. Grodzisko

Informator Archeologiczny : badania 20, 129-130

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rach 2,5 x 10 m. Odsłonięto tam dwa, niezależne od siebie, bruki kamienna. Pierwszy z nich /o wymiarach 2 x 3 m/ wystąpił w południowej części wykopu, przy profilu wschodnim. Miał on charakter zsypankowego, trójwarstwowego skupiska kamieni, związanych prawdopodobnie ze wznoszącą się powyżej wschodniej krawędzi wykopu pagórkem, stanowiącym być może pozostałość po jednym z elementów systemu obronnego grodziska. Druki bruk /o powierzchni 2,5 x 3 m/, zarejestrowany w północnej części wykopu, tworzył zwarta płaszczyznę, zbudowany był z niewielkich kamieni, ściśle przylegających do siebie. Opadał w kierunku północnym /różnica poziomów między jego krawędzią południową i północną wynosiła około 35-45 cm/. W celu uchwycenia jego dalszej części założono kolejny wykop /o wymiarach 3,5 x 5 m/, będący przedłużeniem poprzedniego w kierunku zachodnim. Tuż pod powierzchnią ziemi zalegał tam bruk /jego wymiary - około 3 x 3,30 m/ analogiczny do opisanego wyżej. Odsłonięty w tych dwóch wykopach płaszcz kamienny zajmował łącznie powierzchnię około 19 m² i stanowi część konstrukcji odkrytej w latach ubiegłych, służącej być może do umocnienia tej części majdanu, charakteryzującej się dużą różnicą poziomów. Materiał uzyskany w wyniku eksploracji omawianych wykopów to około 20 fragmentów kości zwierzęcych, kilkanaście ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej, żelazny grot strzały i 2 kółka z brązowego drutu.

Kolejne wykopy usytuowane były u podnóża wału grodziska, od jego wewnętrznej strony. Kontynuowano tam eksplorację wykopu o wymiarach 2,5 x 5 m. W jego zachodniej części, na kolejnych poziomach, odsłonięto niewielkie skupiska luźnych kamieni, z których część /duże głazy tkwiące w profilu W/ związana była z umocnieniem podstawy wału, wznoszącego się powyżej zachodniej krawędzi wykopu. W obrębie eksplorowanej ćwiartki nie zarejestrowano zarysów żadnych obiektów ani jam. Czytelna była na powierzchni wykopu warstwa ziemi ciemnobrunatno-szarej, początkowo w jego zachodniej i środkowej części, na niższych poziomach - wzdłuż całego profilu północnego, tworząc tam pas o szerokości około 1,40 m i osiagając maksymalną miąższość około 80-90 cm. W jej obrębie wystąpiły nikiel ślady spalenizny. Materiał odkryty w trakcie eksploracji obejmuje 35 ułamków ceramiki, około 130 fragmentów kości zwierzęcych /i 1 fragment szczęki ludzkiej/ oraz około 400 zabytków wydzielonych. Do grupy najciekawszych znalezisk należą wyroby z jasnego metalu /srebrne lub posrebrzane ?/ m.in. medalion z wizerunkiem postaci ludzkiej, 2 krzyżyki, 3 zawieszki lunulowate oraz brązowe krzyżyki zdobione żółtą emalią /i cały, 6 zachowanych fragmentarycznie/, mające liczne analogie na terenie Łotwy i Rusi Kijowskiej, gdzie są datowane na okres XI-XIII w. Zdecydowaną większość materiału stanowiły jednak drobne przedmioty brązowe: zawieszki, pierścienie, fragmenty bransolet, zapinek podkowiastych, druciki, kółka itp. Zabytki podobnego typu /w sumie 45 szt./ wystąpiły również w kolejnym wykopie /o wymiarach 2 x 5 m/, sąsiadującym z opisanym wyżej od południowego zachodu.

Odkryte materiały pozwalają obecnie określić chronologię badanego obiektu na okres X-XIII w., ale ich jednolitość stylistyczna wskazuje, że dalsze badania pozwolą na uściślenie powyższego datowania.

Stanowisko 4 - położone na polu ornym, około 80 m na północny wschód od grodziska, na dnia parowu przebiegającego od jego zachodniej strony. Odkryte zostało w 1985 r. w wyniku penetracji powierzchniowej. Matrafiono wówczas na duże skupisko ceramiki, nagromadzonej na obszarze około 1 ara. W miejscu tym wytyczono wykop o wymiarach 2,5 x 5 m. W trakcie eksploracji zarejestrowano występowanie warstwy ziemi czarnej i czarno-brunatnej, nie tworzącej żadnych wyraźnych zarysów. Osiągnęła ona maksymalną miąższość około 75 cm. W jej obrębie wystąpiło kilka ułamków kości i polepy oraz 230 niewielkich fr. ceramiki, datowanej głównie na okres wędrowek ludów.

Materiały i dokumentacja z obu stanowisk znajdują się w PMA w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

KALISZ-ZAMODZIE
Grodzisko

Polaka Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Kaliskie Stanowisko Archeologiczne

Badania prowadzili mgr Tadeusz Baranowski, mgr Leszek Gajewski, mgr Małgorzata Gula; opiece naukowa sprawowali: prof.dr hab. Witold Hensel i prof.dr hab. Stanisław Tabaczyński; uczestniczyli: mgr L. Stupecki, S. Nowińska, M. Krakowiak oraz studenci archeologii UL i UW, a także młodzież z OHP. Finansował WKI w Kaliszu. Pomocy udzieliło Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej. Czwarty sezon badań drugiego etapu. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

We wschodniej części grodziska, na obszarze pomiędzy fundamentami "kolegiaty św. Pawła" pogłębiano wykopy z ubiegłych sezonów. Odkryto między innymi ślady glinianego paleniska lub pieca z okresu poprzedzającego wzniesienie na tym miejscu kościoła. Warstwa ta, jak można wnioskować z ceramiki, pochodzi prawdopodobnie z IX-X w.

Między częściowo odsłoniętą ławą fundamentową "ściany absydy kolegiaty św. Pawła", a "grobem Mieszka Starego" osiągnięto poziom nawarstwień odsłoniętych w pierwszym etapie badań grodziska na Zawodziu /1958-1965/.

W wykopach na południe od "kolegiaty" badano nadal relikty umocnień drewniano-kasienno-piaszczystych i warstwy aluwialne. W części północnej tego odcinka pojawił się piaszczysty calec.

Na szczególne podkreślenie zasługuje odkrycie na wtórnym złożu, w warstwie z IX-X w. fragmentu naczynia "terra sigillata". Uzyskano też m.in. ornamentalny fragment kościanej rurki - zapewne fujarki, a ponadto kolejny fragment płaskiej płytki wczesnośredniowiecznego szkła okiennego.

Materiały znajdują się w Kaliskim Stanowisku Archeologicznym IHM PAN.

Przewiduje się kontynuowanie badań.

RAMIENIEC, gm. Zbrzezawice
woj. katowickie
Stanowisko 2

Uniwersytet Śląski
Instytut Historii
Dział Archeologii
Muzeum Śląskiego w Katowicach

Badania prowadzi doc.dr hab. Jerzy Szydlowski wraz z zespołem. Badania finansowane z funduszy problemu resortowego RPBP. III.36. Szósty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne, osada kultury Łużyckiej z okresu halstańskiego.

Badania wykopaliskowe prowadzono na grodzisku w Kamieńcu, położonym na cyplu wcinającym się od wschodu w dolinę rzeki Drawy, w odległości około 400 m w kierunku północno-wschodnim od pobliskiej stacji kolejowej.

Przebadano obszar o powierzchni 50 m². Pracami objęty był teren o powierzchni około 100 m². Z powodu usunięcia niektórych punktów pomiarowych, konieczne stało się odtworzenie osi pomiarowej i nałożenie siatki arów droga sondą.

Układ stratygraficzny kształtował się następująco: do głębokości około 30 cm zalegała próchnica orna zawierająca grudki polepy, ślady spalenizny i drobne ułamki naczyń wczesnośredniowiecznych oraz kultury Łużyckiej. Poniżej, na głębokości od 30 do 50 cm występowała ziemia barwy intensywnie ciemnobrunatnej, nasycona dużą ilością brył polepy, węgielkami drzewnyri oraz pojedynczymi kamieniami. Robiła ona wrażenie gruzowiska wiążącego się przypuszczalnie ze spalaniem i destrukcją elementów obwałowania. Występujący w omawianej warstwie materiał kulturowy stanowiły skorupy naczyń wczesnośredniowiecznych oraz kultury Łużyckiej a także nieliczne, mało charakterystyczne znaleziska metalowe i grudki żuźla żelaznego. Niżej, na głębokości od około 50 do 80 cm zalegała warstwa ziemi i intensywnym szaro- lub szaro-brunatnym odcie-